

## **Agnosticismus je přesvědčení, že nevíme a ani nemůžeme vědět, zda Bůh existuje nebo ne.** (dostupné z: <http://www.i-ateismus.cz/2011/01/agnosticismus-stredni-cesta>)

### **Úkol: Doplně vhodnými slovy tento text!**

Agnosticismus je tedy názor na možnost poznatelnosti Boha, na to, zda můžeme nebo nemůžeme **s jistotou** vědět, zda existuje nebo ne. Naproti tomu ateismus je postoj k víře v Boha – je to absence této víry. Agnosticismus a ateismus jsou tedy postoje k **různým**, i když podobným věcem a nelze tedy říct, že agnostik je něco mezi ateistou a teistou.

Agnostikem může být umírněný **teista** (jsem si vědom toho, že *vědět* nemohu, ale *věřím*, že Bůh existuje), a značná část **ateistů** jsou agnostici (*vědět* nemohu, ale existence Boha se mi jeví jako spíš méně pravděpodobná. Rozhodně v něj aktivně nevěřím.)

Za povšimnutí stojí, že “pravověrní” teisté zásadně nejsou agnostici – mají pocit, že *s jistotou vědí*, že Bůh existuje. Zajímavé rovněž je, že jen naprosté minimum ateistů, pokud vůbec nějaký, by své stanovisko formulovalo takto striktně v obráceném gardu (*vím*, že žádný Bůh neexistuje)

## **Zdeněk Novotný: Noetická skepse – významný rys dějin evropského myšlení**

### **1. Jedná se o skeptický pohled?**

**George Berkeley (1685 - 1753):** Říkáme-li, že věc existuje nebo existovala, znamená to, že je vnímána nebo byla vnímána, jinak bychom o ní ani nevěděli - její esse rovná se percipi.

**Být, znamená být vnímán – to znamená, že vše, co vnímám, je poznatelné.**

### **2. Seznam se s filozofií Davida Huma a pokus se napsat, proč je D. Hume skeptik!**

#### **David Hume (1711 - 1776).**

Veškeré percepce dělí na impresy a ideje. První znamenají smyslové vnímání, s druhými pracuje myšlení, imaginace, paměť. Impresy jsou původní, neodvozená bezprostřední smyslová data. Ideje jsou druhotné, odvozené z impresí jako jejich kopie, slabší, matnější obrazy, vzpomínky na impresy. **Platné jsou pouze ty ideje a pojmy, k nimž lze najít příslušné impresy, tedy zdroje, ze kterých jsou odpovídající ideje vyvozeny. – nelze najít k idejím najít příslušné impresy – viz Hume's law.**

Nejvíce se Hume proslavil analýzou kauzality. Ukazuje, že kauzální princip není apriorním, nutně platným logickým principem, jak se domnívali racionalisté. **A priori lze myslet entitu, která nemá příčinu v jiné entitě ani není sama příčinou jiné entity, a stejně tak je myslitelné, že cokoli může být příčinou čehokoli. – Apriorní předpoklad může být mylný.** Kdybychom ze zkušenosti nevěděli, že např. gumový míč se po pádu na podlahu odrazí, mohli bychom si docela dobře představit, že zůstane bez pohnutí ležet nebo že se do podlahy zaboří nebo jí dokonce projde a zmizí. V žádné z uvedených možností není logický spor. Hume ale také dokázal, že ani zkušenost sama nás nepřesvědčuje o existenci kauzálního spojení. Demonstruje to na příkladu kulečnickových koulí, kdy jedna se pohybuje a po nárazu následuje pohyb druhé. Pozorovatel k tomu bez váhání řekne, že pohyb první je příčinou a pohyb druhé je účinkem a že bez prvního pohybu by nebylo druhého. Už při sledování pohybu první koule si představujeme pohyb druhé, „víme“, co se stane. Věděli bychom to ale, kdybychom takovou situaci nikdy předtím neviděli? Zcela určitě ne. Mohli bychom si představit, že druhý pohyb nenastane nebo že obě koule splynou apod.

### **3. Proč zde nemůže existovat kauzalita?**

**Nemůžeme předpokládat, že z jednoho tvrzení automaticky vychází následující tvrzení.**

S praktickou filosofií souvisí „Humův zákon“ (Hume's law) spočívající v jeho objevu tzv. „naturalistického bludu“ (název vznikl později), kdy z toho, co je, se vyvozuje bezprostředně to, co má být; např. Bůh je náš stvořitel, měli bychom ho uctívat. Ačkoli je takové spojení běžně vnímáno jako „přirozené“, jde ve skutečnosti o dva odlišné typy tvrzení, mezi nimiž není vztah logického vyplývání.

### **4. Proč nemůže být metafyzika vědou?**

**Neexistují hmotné ani teoretické důkazy.**

Metafyzika, jež by mohla být vědou, se má zabývat podmínkami platného poznání. Sama individuální, proměnlivá zkušenost, smyslovost - jakkoli musí být považována za východisko - nemůže tuto platnost zaručit. To dokáže pouze „čistě“ (neempirické) poznání apriorní, které přesahuje každou individuální zkušenost a stanoví obecně platné podmínky, předpoklady zkušenosti. Kant nazývá toto poznání transcendentálním. Toto řešení se ovšem týká jen fenomenálního světa. Jestli jsou prostor a čas, příčinnost atd. vlastnostmi nějakého vnějšího světa, který na nás působí, světa noumenálního (Ding an sich), to vědět nemůžeme, protože nemáme ani jisté vědění o jeho jouscnosti.